

Predmet C-281/22**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika suda****Datum podnošenja:**

25. travnja 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberlandesgericht Wien (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

8. travnja 2022.

Okrivljenici i žalitelji:

G. K.

B. O. D. GmbH

S. L.

Predmet glavnog postupka

Žalbe protiv sudskih odobrenja naloga austrijskog delegiranog europskog tužitelja za pretragu stambenih i poslovnih prostorija žalitelja i naloga za zamrzavanje

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, osobito članka 31. stavka 3. podstavka 1. i članka 32. Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”); članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li pravo Unije, osobito članak 31. stavak 3. podstavak 1. i članak 32. Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) tumačiti na način da se prilikom prekograničnih istraga u slučaju potrebnog sudskog

odobrenja mjere koja se treba provesti u državi članici pomoćnog delegiranog europskog tužitelja moraju provjeriti svi materijalni elementi poput kažnjivosti prema kaznenim propisima, postojanja sumnje u počinjenje kaznenog djela, potrebe za tom mjerom i proporcionalnosti?

2. Treba li prilikom provjere uzeti u obzir je li već u državi članici pomoćnog delegiranog europskog tužitelja sud provjerio dopuštenost mjere prema pravu te države članice?

3. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, odnosno potvrdnog odgovora na drugo pitanje, u kojem se opsegu mora provesti sudska provjera u državi članici pomoćnog delegiranog europskog tužitelja?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (u daljnjem tekstu: Uredba EPPO); posebno članci 30., 31., 32. i 42., uvodne izjave 72. i 73.

Navedene nacionalne odredbe

Bundesgesetzes zur Durchführung der Europäischen Staatsanwaltschaft (Savezni zakon o provedbi osnivanja ureda europskog javnog tužitelja (Europäische Staatsanwaltschafts-Durchführungsgesetz (Provedbeni zakon o osnivanju ureda europskog javnog tužitelja – u daljnjem tekstu: EUStA-DG); posebno članak 11. stavak 2.

(austrijski) Strafprozessordnung (Zakonik o kaznenom postupku, u daljnjem tekstu: StPO); posebno članci 117., 119. i 120.

Kratak prikaz činjenica i postupka

- 1 Ured europskog javnog tužitelja vodi istragu putem delegiranog europskog tužitelja u Saveznoj Republici Njemačkoj (München), među ostalim, protiv osoba G. K. i S. L. te društva B. O. D. GmbH zbog povrede članka 3. stavka 2. točaka (a) i (c) Direktive 2017/1371; članka 370. stavka 1. točke 1., stavka 2. točke 3. i članka 373. stavka 1. i stavka 2. točke 3. njemačkog Abgabenordnungs (Porezni zakonik); članka 129. njemačkog Strafgesetzbucha (Kazneni zakonik). Okrivljenici se pritom sumnjiče da su navođenjem lažnih podataka prilikom uvoza biodizela (porijeklom iz SAD-a) u Europsku uniju zaobišli carinske propise i tako prouzročili ukupnu štetu u iznosu od oko 1 295 000 eura.
- 2 Dana 9. studenoga 2021. austrijski delegirani europski tužitelj donio je u okviru pružanja potpore tim istragama u skladu s člankom 31. Uredbe o EPPO-u pod točkom I./ nalog za pretragu stambenih i poslovnih prostorija okrivljenog društva

B. O. D. GmbH, odnosno okrivljenika G. K. na adresi M. (Landesgericht Korneuburg (Zemaljski sud u Korneuburgu)), poslovnih prostorija okrivljenog društva B. O. D. GmbH na adresi K. (Landesgericht Krems an der Donau (Zemaljski sud u Kremisu an der Donau), stambenih prostorija okrivljenika G. K. na adresi R. i onih okrivljenika S. L. na adresi S. (Landesgericht Wiener Neustadt (Zemaljski sud u Wiener Neustadtu) kao i poslovnih prostorija okrivljenog društva B. O. D. GmbH, odnosno njegova „matičnog društva” B. O. D. s.r.o & Co KS na adresi S. (Landesgericht für Strafsachen Wien (Zemaljski sud za kaznene stvari u Beču)) te je zatražio nadležne suce pojedince navedenih zemaljskih sudova njihovo odobrenje i naložio pod točkom II./ zamrzavanje potvrda o zaprimanju narudžbe i narudžbama, evidencija o računima, korespondencije i odgovarajućeg hardvera, odnosno nosača podataka, itd.

- 3 Nadležni suci pojedinci odobrili su naloge pomoćnog delegiranog europskog tužitelja upućujući na druge istovjetne naloge iz točke I./ iz u toj točki navedenih razloga.
- 4 Stvarnu provedbu pretrage doma i drugih prostora naložio je pomoćni delegirani europski tužitelj te ju je potom provelo nadležno porezno tijelo.
- 5 Prema nalogima europskog tužitelja, koji su s iznimkom mjesta pretrage i dotičnih osoba istovjetni, sumnja se u počinjenje sljedećeg kaznenog djela:

„Ured europskog javnog tužitelja putem svojeg delegiranog europskog tužitelja u Njemačkoj pod brojem 1.000080/2021 vodi istragu zbog sumnje na počinjenje kontinuirane porezne utaje velikih razmjera i sudjelovanje u zločinačkom udruženju koje za cilj ima poreznu utaju prema članku 370. stavku 1. točki 1., stavku 2. točki 3. i članku 373. stavku 1. i stavku 2. točki 3. njemačkog Abgabenordnung (Porezni zakonik) kao i članku 129. njemačkog Strafgesetzbucha (Kazneni zakonik). Prema dosad postojećoj sumnji, organizirana zločinačka skupina uspostavila je širok sustav uvoza biodizela iz Bosne i Hercegovine u EU, koji je navodno proizveden iz rabljenog jestivog ulja lokalnog društva S. E. D.O.O.. To „rabljeno jestivo ulje” navodno je prethodno uvezeno iz SAD-a u Bosnu i Hercegovinu. U stvarnosti je taj biodizel bio proizveden već u SAD-u bez nekih međufaza prerade ili proizvodnje u Bosni i Hercegovini. U mnogim slučajevima (vidjeti u nastavku) društva iz grupacije B. O. Group preuzela su ugovorne obveze prema društvu S. E. D.O.O. u svrhu kupnje i uvoza biodizela „proizvedenog u Bosni i Hercegovini” te se ta grupacija na svojoj internetskoj stranici hvalila svojim poslovnim aktivnostima diljem Europe, uključujući prikupljanje i trgovinu rabljenim jestivim uljem u cijeloj Europi kao i proizvodnju i trgovanje biodizelom. U najmanje 40 slučajeva sveukupno oko 1000 tona tog navodno u Bosni i Hercegovini proizvedenog goriva potom je kopnenim putem preko Hrvatske i Austrije prevezeno u Njemačku u okviru provoza (TI) te je u Dresdenu podnesena carinska deklaracija kako bi se u ime austrijskog društva B. O. D. GmbH (čiji su direktori osobe S. L. i G. K.), koje je bilo suugovaretalj izvoznika, društva S. E. D.O.O., dostava izvršila lokalnom društvu B. S. GmbH (čiji je direktor osoba R. R. M.). U drugih 62 slučajeva

prevezeno je sveukupno 1500 tona istog biodizela kopnenim putem preko Hrvatske u Austriju te je carinska deklaracija podnesena u Spielfeldu, Austrija, kako bi se dostava izvršila lokalnom društvu **B. O. D. GmbH** sa sjedištem u M., Austrija, pod vodstvom direktora, osobe S. L.. U slučaju Incotermsa odabranih za obje isporuke i prema ugovorima na kojima su se isporuke temeljile, bila je riječ o „DAP-u (Delivered at Place / isporuka na lokaciju)”, što znači da isporuku S.E. treba provesti u Njemačkoj/Austriji, dok je postupak uvoza, uključujući carinske deklaracije, bio u obvezi društva **B. O. D. GmbH**, zbog čega je to društvo u skladu s člankom 77. Carinskog zakonika Unije bilo obveznik odgovoran za plaćanje premda se koristilo uslugama specijaliziranog prijevoznika (članak 77. stavak 3.).

Budući da se predmetna carinska deklaracija, međutim, pogrešno odnosila na nepovlašteno podrijetlo u Bosni i Hercegovini i oznaku TARIC uslijed čega bi biogorivo bilo oslobođeno antidampinških i kompenzacijskih pristojbi, čak i da je njegovo stvarno mjesto proizvodnje (SAD) bilo istinito deklarirano, nadležno carinsko tijelo ispostavilo je račun samo za porez na dodanu vrijednost za uvoz. Time je prouzročena šteta u iznosu od najmanje 1 295 151,11 eura (445 151,11 eura nenaplaćenih poreza u Njemačkoj i 850 000 eura u Austriji). 25 % udjela u društvu **B. S. GmbH** u vlasništvu je slovačkog društva **B. O. D. s.r.o. & co KS** (direktor osoba S. L., austrijski državljanin), koje je ujedno i društvo majka austrijskog društva **B. O. D. GmbH** (čiji je direktor isto tako osoba S. L. kao i austrijski državljanin G. K.). Društvo **B. O. D. s.r.o. & co KS** ponekad je zastupala osoba G. K. premda je on službeno funkciju imao isključivo u društvu **B. O. D. GmbH**. Samo društvo **B. O. D. GmbH** bilo je kako suugovaratelj navodnog proizvođača, društva **S. E. D.O.O.** u Bosni i Hercegovini te odgovorno za carinsku deklaraciju u Dresdenu kao i primatelj neke od roba deklarirane u Dresdenu premda se ta potom morala prevoziti natrag u Austriju kako bi došla do primatelja robe. Nadalje, postoje naznake za to da se ista vrsta dogovora provodila i s drugim društvima primateljima robe u Njemačkoj te je naposljetku društvo **B. O. D. GmbH** bilo primatelj tih isporuka deklariranih u Austriji.

Direktor društva **B. S. GmbH** (primatelj u većini slučajeva u kojima je biodizel bio carinjen u Dresdenu/Njemačka), osoba R. R. M., bila je prvotno osnivač i jedini vlasnik navedenog društva koje je trebalo proizvoditi biodizel i koje je bilo subvencionirano sredstvima EU-a. Naposljetku, zbog tržišnih je kretanja tržište postalo ekonomski nestabilno, što je osobu M. potaknulo na to da sudjeluje u sustavu kojim se iskorištavaju razlike među nacionalnim poreznim propisima kako bi se proizvodio mineralni dizel te prodavao primateljima iz istočne Europe kao „mazivo” i time utajio energetske porez i porez na dodanu vrijednost u iznosu od otprilike 73 milijuna eura (optužnica državnog odvjetništva Frankfurt/Main poslovni broj 7550 Js 216177/15 od 31. srpnja 2018.).

Uslijed tih je događaja 2018. godine 25 % udjela u društvu **B. S. GmbH** kupilo slovačko društvo **B. O. D. s.r.o. & co KS** (direktor S. L.). To je društvo jedini vlasnik društva **B. O. D. GmbH** (čiji je direktor isto tako S. L.).

Državljeni SAD-a, osobe B. V. i N. K., vlasnici su društva S. E. D.O.O. koje je pak isto tako vlasnik dobavljača gotovog biodizela iz SAD-a (B. E. S. i W. O. Trade LLC), koje je opskrbljivalo društvo S. E. D.O.O. pod krinkom „rabljenog jestivog ulja” koje je potom ponovno izvezeno u EU kao biodizel proizveden „u Bosni i Hercegovini”. Samo društvo S. E. D.O.O. je društvo kćer društva B. E. S.

Sve to dovodi do okrivljenika M. koji je pokušao zaobići ekonomske poteškoće svojeg društva na način da je sudjelovao u nezakonitom sustavu počinjenja carinskih i poreznih prijevара velikih razmjera te se udružio s drugim okrivljenicima u zločinačko udruženje posvećeno takvim aktivnostima na štetu Europske unije i njezinih država članica te je na taj način umjetno „povlašćeno” gorivo stavio na zajedničko tržište.

U međuvremenu su austrijska carinska tijela putem uzajamne pravne pomoći pribavila potvrdu „autentičnosti” izvornog certifikata iz Bosne i Hercegovine. Međutim, s obzirom na to da je tu potvrdu očito izdalo društvo S. E. D.O.O. koje je i samo bilo uključeno u radnje počinjenja kaznenih djela, taj dokaz u obliku potvrde nije prikladan za osporavanje ostalih rezultata dokazivanja.

Na temelju opisanog činjeničnog stanja, okrivljene fizičke i pravne osobe se sumnjiče da su počinile kaznena djela obuhvaćena nadležnošću Ureda europskog javnog tužitelja u skladu s člankom 22. stavkom 1. Uredbe o EPPO-u u vezi s člankom 3. stavkom 2. točkama (a) i (c) Direktive 2017/1371 („Direktiva 2017/1317”). Kaznjivost u Njemačkoj postoji na temelju članka 370. stavka 1. točke 1. i stavka 2. točke 3. te članka 373. stavka 1. i stavka 2. točke 3. njemačkog Abgabenordnung (Porezni zakonik) kao i članka 129. njemačkog StGB-a (Kazneni zakonik). U Austriji se [kaznjivost] temelji na članku 135. stavku 2., članku 39, stavku 1. točki (a) FinStrG-a (Porezni kazneni zakon) i članku 278. StGB-a (Kazneni zakonik).”

U pogledu potrebe i zakonitosti naloženih mjera navedeno je sljedeće:

„U slučaju adresa na koje se odnosi nalog riječ je ili o poslovnim adresama okrivljenog udruženja i/ili okrivljenih fizičkih osoba. Zbog sumnje u počinjenje kaznenog djela koja postoji protiv tih fizičkih i pravnih osoba treba smatrati da je zamrzavanje imovine navedene pod točkom II. potrebno zbog dokazivanja (članak 110. stavak 1. prvi redak StPO-a) jer se na taj način mogu izvesti pouzdani zaključci o tome je li uistinu bila riječ o sadržajno netočnim ili krivotvorenim računima i jesu li ti računi služili tomu da se lažira preniska vrijednost robe s ciljem utaje uvoznih carina.

Nalog za pretragu potreban je u svrhu razjašnjavanja kaznenih djela jer se u pogledu sumnje u počinjenje kaznenog djela koja postoji u odnosu na okrivljene osobe G. K. i S. L. te društvo B. O. D. GmbH samo pretragom može osigurati da se tražena dokumentacija zamrzne u cijelosti, bez odgađanja i bez ugrožavanja istrage. U odnosu na značenje stvari i s obzirom na zapriječenu kaznu mjere nisu neproporcionalne.”

Bitna argumentacija stranaka glavnog postupka

- 6 Protiv sudskih odobrenja naloga za pretragu (pretrage doma i drugih prostora) usmjerene su pravodobno podnesene i sadržajno istovjetne žalbe društva B. O. D. GmbH, osoba G. K. i S. L. od 1. prosinca 2021., u kojima se, ukratko, ističe nepostojanje sumnje u počinjenje kaznenog djela, odnosno krajnje manjkavo obrazloženje te sumnje, nedopušteno široko vremensko ograničenje zamrzavanja i povreda članka 8. stavka 1. EKLJP-a (povreda odnosa povjerenja između odvjetnika i stranke) te se podnosi prigovor povrede zakonitosti u odnosu na nalog i provedbu zamrzavanja. Naposljetku je podnesen i „prigovor” protiv slanja zamrznute dokumentacije njemačkim tijelima sve do pravomoćne odluke o žalbama i prigovorima.
- 7 Austrijski pomoćni delegirani europski tužitelj u svojem je mišljenju od 15. veljače 2022. u tom pogledu naveo da žalbe ne treba prihvatiti jer, ukratko, materijalni elementi žalbi ne bi uspjeli, osobito iz razloga što je Uredbom o EPPO-u stvoren novi pravni okvir mjera prekograničnih istraga koji se razlikuje od dosadašnjeg slučaja pružanja pravne pomoći između dva tijela različitih država članica, ali po samoj stvari predstavlja unaprjeđenje načela uzajamnog priznavanja u kaznenim stvarima zbog čega se u skladu s Direktivom o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima materijalnopравни razlozi za istražne mjere mogu preispitivati samo u državi izdavateljici. S tim u skladu, uvjeti dopuštenosti koji se ocjenjuju prema pravu delegiranog europskog tužitelja (članak 28. stavci 1. i 2. Uredbe o EPPO-u) koji vodi predmet trebali bi preispitivati samo sudovi tamošnje države. To se odnosi i na razjašnjenje izvršavanja ovlasti Ureda europskog javnog tužitelja. U državi članici pomoćnog delegiranog europskog tužitelja ispitati treba samo tamošnje formalno pravo prilikom provedbe istražnih mjera, ali ne i materijalnopravne elemente. S obzirom na slučaj, potrebno je napomenuti da je odgovarajuću sumnju u počinjenje kaznenog djela u Saveznoj Republici Njemačkoj već provjerio nadležni sudac istrage Amtsgerichta München (Općinski sud u Münchenu). Stoga europski tužitelj smatra da žalbu ne treba prihvatiti.
- 8 Žalitelji su se usprotivili tim tvrdnjama navodeći u bitnome da prema njihovu mišljenju u Austriji ne postoji kazneno djelo, odnosno da nema dostatne osnove sumnje protiv navedenih okrivljenika zbog čega je austrijsko carinsko tijelo s pravom uputilo na „problematiku u smislu kaznenopravne mogućnosti dokazivanja i objašnjivosti”. Polazeći od toga, u svakom slučaju nedostaje proporcionalnost i potreba provedbe naloženih pretraga (očitovanje od 14. ožujka 2022.).
- 9 Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču) mora odlučiti o žalbama podnesenima protiv naloga za pretragu mjesta koje su odobrili prethodno spomenuti prvostupanjski sudovi.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 10 Na temelju članka 31. stavka 3. i članka 32. Uredbe o EPPO-u, povezano s razmatranjima koja se na to odnose, moglo bi se zastupati stajalište prema kojem se u slučaju mjere koja se sudski treba odobriti u državi pomoćnog delegiranog europskog tužitelja ta mjera koja se treba provesti mora provjeriti prema svim formalnim i materijalnim propisima te države članice. To bi, međutim, imalo za posljedicu da se sudu pred kojim je pomoćni delegirani europski tužitelj pokrenuo postupak mora staviti na raspolaganje sva potrebna dokumentacija, odnosno spisi iz države delegiranog europskog tužitelja koji vodi predmet kao osnova za ocjenu, što bi osobito u slučaju uključenosti više država članica, neovisno o potrebnim uslugama prevođenja, dovelo do preispitivanja jedne te iste istrage u svrhu odobravanja mjere u različitim državama koje imaju različite pravne sustave. To se osobito odnosi na situaciju ako u državi delegiranog europskog tužitelja koji vodi predmet za tu mjeru uopće nije potrebno sudsko odobrenje.
- 11 Premda bi se na taj način uzela u obzir okolnost da je Ured europskog javnog tužitelja jedinstveni ured (vidjeti članak 8. stavak 1. Uredbe o EPPO-u) te s tim u skladu instrumente o uzajamnom priznavanju treba primijeniti samo iznimno (članak 31. stavak 6. Uredbe o EPPO-u), u praktičnom bi se smislu učinio ogroman korak unatrag. Naime, za razliku od Europskog istražnog naloga (EIN) koji se u državi u kojoj se podnosi zahtjev mora ispitati samo u pogledu malog broja formalnih elemenata, u svakoj bi se uključenoj državi članici (ovisno o dotičnom zakonodavstvu) moralo provesti cjelovito ispitivanje dosadašnje istrage u svrhu odobrenja tražene mjere (to prema zakonodavstvu države delegiranog europskog tužitelja koji vodi predmet; članak 31. stavak 2. Uredbe o EPPO-u). Propisi države delegiranog europskog tužitelja koji vodi predmet moraju se po mogućnosti što je više poštovati prilikom provedbe mjere (članak 32. Uredbe o EPPO-u). To pak dovodi do toga, kao što je već navedeno, da ne bi trebalo dostaviti samo jednu potvrdu u smislu EIN-a, nego cjelovitu dokumentaciju spisa potrebnu za ocjenu predmeta jer inače uključeni sudovi uopće ne bi mogli raspolagati osnovom za odlučivanje koja je potrebna za formalno i materijalno ispitivanje činjeničnog stanja.
- 12 U slučaju tumačenja predmetne Uredbe o EPPO-u s obzirom na brz, učinkovit i ekonomičan kazneni progon stoga se nameće zaključak da se sudsko odobrenje mjere u zemlji zatraženog delegiranog europskog tužitelja treba ograničiti samo na formalne elemente. To osobito ako je u državi delegiranog europskog tužitelja koji vodi predmet već provedena sudska provjera.
- 13 Međutim, takvo se tumačenje protivi izričito propisanoj pukoj supsidijarnoj primjeni instrumenata uzajamnog priznavanja takvih odluka (članak 31. stavak 6. Uredbe o EPPO-u).
- 14 Stoga se od Suda Europske unije traži odgovarajuće pojašnjenje pravne situacije.